C/2024/1980

18.3.2024

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Stödpaketet för små och medelstora företag och regelverket för inkomstbeskattning

(C/2024/1980)

Föredragande: Kate FEENEY (IE–Renew), ledamot, Dún Laoghaire-Rathdown County Council

Referensdokument:

Meddelandet ”Stödpaket för små och medelstora företag”
COM(2023) 535 final

Förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner
COM(2023) 533 final

Förslag till direktiv om inrättande av ett huvudkontorsbaserat skattesystem för mikroföretag samt små och medelstora företag och om ändring av direktiv 2011/16/EU
COM(2023) 528 final

Förslag till direktiv om regelverk för inkomstbeskattning för företag i Europa (Befit)
COM(2023) 532 final

Förslag till direktiv om internprissättning
COM(2023) 529 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Allmänna kommentarer

1. Europeiska regionkommittén (ReK) är bekymrad över omfattningen av de geopolitiska och konkurrenskraftsrelaterade utmaningar som europeiska företag står inför och deras inverkan på Europas ekonomiska motståndskraft. Vi instämmer i bedömningen att de små och medelstora företagen, som i EU utgör 99 % av företagen och står för två tredjedelar av arbetstillfällena, dras med en osäkerhet utan motstycke till följd av volatiliteten i det rådande globala ekonomiska läget, med begränsningar i leveranskedjorna, brist på arbetskraft, i synnerhet på kvalificerad arbetskraft, otillbörlig konkurrens och ökande regleringstryck som gör det svårare för små och medelstora företag att bedriva verksamhet.

2. Kommittén konstaterar vidare att många av de utmaningar som små och medelstora företag står inför har funnits länge och föregår de aktuella kriser som har att göra med det geopolitiska läget och situationen efter covid-19-pandemin. Vi välkomnar därför kommissionens ambition att sätta de små och medelstora företagen i fokus, men detta stöd bör vara fortlöpande och proaktivt snarare än reaktivt.

3. ReK håller med om att man måste hantera dessa utmaningar inom ramen för EU:s industristrategi och utnyttja dynamiken hos energieffektivitetsdirektivet, det tredje direktivet om förnybar energi, energiskattedirektivet och förordningen om halvledare för att skapa ett öppet strategiskt oberoende för EU.

4. Kommittén påminner om att kommissionen har utarbetat ett meddelande om ekonomisk säkerhet i Europa, och konstaterar att en bred ram för EU:s industripolitik bör införlivas med medlemsstaternas nationella reformprogram och regionernas program för smart specialisering.

5. Vi välkomnar i detta sammanhang meddelandet om stödpaketet för små och medelstora företag och de åtföljande lagstiftningsförslagen som ett sedan länge emotsett lagstiftningspaket till stöd för konkurrenskraft och motståndskraft hos små och medelstora företag, vilka utgör ryggraden i den europeiska ekonomin.

6. Det är beklagligt att stödpaketet för små och medelstora företag offentliggjorts så sent under den politiska mandatperioden och att man därmed först sent omsider tar itu med de kombinerade effekterna av covid-19-pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och deras konsekvenser, såsom energikrisen, problemen i den globala leveranskedjan och den kraftigt stigande inflationen. Följden av detta är en långsam återhämtning och sämre resultat för små och medelstora företag i EU.

7. Den pågående utvecklingen pekar på att samhället löper en ökad risk att ställas inför multipla kriser. Näringslivet behöver därför anpassas till att bli både hållbart, robust och motståndskraftigt. Vi behöver förbereda oss för en ny verklighet med osäkert geopolitiskt läge, pandemier och extrema väderhändelser. Det kommer likaledes att krävas ytterligare insatser för att vända klimatförändringarna, eftersom de globala utsläppen av växthusgaser fortsatt att öka enligt den mellanstatliga panelen för klimatförändringars (IPCC) rapport från 2023. Dessa utmaningar kommer radikalt att ändra förutsättningarna för att bedriva verksamhet.

8. ReK håller med om att det breda spektrumet av politiska åtgärder och finansieringsinstrument som anges i stödpaketet för små och medelstora företag måste genomföras i nära partnerskap med de lokala och regionala myndigheterna i syfte att stödja lokalt entreprenörskap och lokal innovation och utnyttja varje regions styrkor och resurser.

9. Kommittén vill att principen att ”tänka småskaligt först” ska erkännas fullt ut som ett verkligt paradigm som gäller under hela EU:s lagstiftningscykel, och uttrycker en stark förhoppning om att kommissionen och medlagstiftarna till fullo kommer att anamma och tillämpa denna princip i sitt arbete. Vi påminner om att principen att ”tänka småskaligt först” inte får undergräva hållbarhetsaspekten, som vi anser är förankrad i all EU-politik.

10. ReK stöder utnämningen av EU:s företrädare för små och medelstora företag, som kommer att rapportera direkt till kommissionens ordförande och på så sätt stärka rollen för nätverket av företrädare för små och medelstora företag och filtret för små och medelstora företag. Samtidigt uppmanar vi kommissionen att se till att denna roll har ett mervärde för att undvika dubbelarbete med GD Inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag. Starkare synergier bör skapas mellan nätverket av företrädare för små och medelstora företag och relevanta lokala och regionala aktörer.

11. Vi uppmanar kommissionen att överväga en ny ram som särskiljer uppstartsföretag och expanderande företag från andra små och medelstora företag, varvid man erkänner den avgörande roll som denna grupp av företag spelar när det gäller att uppnå ekonomisk tillväxt och bidra till målen om nettonolltillväxt, samt att dessa företag har ett mervärde när det gäller att stärka EU:s industriella oberoende.

Regellättnader och digitalisering

12. Regelbördor och administrativa bördor hör till de största hinder som systematiskt rapporteras av små och medelstora företag och branschorganisationer ([1]). Kommittén välkomnar att stödpaketet för små och medelstora företag till stor del syftar till att ta itu med denna prioriterade fråga, och framhåller sin beslutsamhet beträffande att undanröja bördor och hinder med en gränsöverskridande dimension genom EGTS-plattformens (europeiska grupperingen för territoriellt samarbete) arbete.

13. ReK medger att det för att målen i den europeiska gröna given ska kunna uppnås i ett alltmer komplext globalt sammanhang krävs ett förenklat regelverk som är flexibelt, smidigt och proportionerligt och som överensstämmer med de fastställda målen, vilket är avgörande för i synnerhet de mest utsatta ekonomiska aktörerna, såsom mikroföretag och familjeföretag.

14. Kommissionen har åtagit sig att se till att tester för små och medelstora företag, filter för små och medelstora företag och konkurrenskraftskontroller blir normen i utarbetandet av EU:s politik. Kommissionen bör se till att dess direktorat har tillräckligt med resurser och organisatorisk kapacitet för att utföra tester av hög kvalitet för små och medelstora företag. Testet för små och medelstora företag bör tillämpas vid utarbetandet av alla lagstiftningsförslag och inte begränsas till ekonomiska ärenden. Det bör också ta hänsyn till lagstiftningens kumulativa effekt och nedsippringseffekt, och bör uppdateras under hela lagstiftningsprocessen. På medlemsstatsnivå behövs liknande mekanismer, som erkänner de lokala och regionala myndigheternas roll i införlivandet av EU-lagstiftningen, utan att ytterligare krav läggs till i lagstiftningen.

([1]) https://www.smeunited.eu/news/smes-require-rules-that-reach-objectives-not-add-red-tape.
https://www.eurochambres.eu/wp-content/uploads/2022/11/EES-2023-Euochambres-Economic-Survey-Report.pdf.
https://www.businesseurope.eu/policies/smes-and-entrepreneurship/reducing-regulatory-burdens-smes.

15. Beträffande testet för små och medelstora företag uppmanas kommissionen att se till att man i konsekvensbedömningarna skiljer mellan olika storleksklasser av små och medelstora företag (mikroföretag, små företag och medelstora företag) så att en mer ingående och riktad bedömning av effekterna av varje initiativ kan göras. Här bör deltagandet av företrädare för små och medelstora företag vara mer inkluderande.

16. ReK efterlyser en förstärkning av sin roll i Fit for Future-plattformen på grundval av arbetet inom RegHub-nätverket, och av synergierna mellan testerna för små och medelstora företag och de territoriella konsekvensbedömningarna, med tanke på att de allra flesta små och medelstora företag är verksamma på lokala marknader.

17. Kommittén skulle vilja se sitt RegHub-nätverk involveras i arbetet med att minska bördorna i EU, och uppmanar offentliga myndigheter på alla nivåer att vidta liknande rationaliseringsåtgärder inom ramen för sina befogenheter.

18. ReK välkomnar kommissionens åtagande att minska den rapporteringsbörda som härrör från EU-lagstiftningen med 25 %, och menar att detta mål bäst kan uppnås med hjälp av begreppet aktiv subsidiaritet och inom ramen för ett nära partnerskap med näringslivsorganisationer och handelskamrar.

19. Kommittén är övertygad om digitaliseringens stora potential när det gäller att undanröja hinder och rapporteringsbördor för små och medelstora företag. Vi uttrycker vårt fulla stöd för inrättandet av europeiska digitala innovationsknutpunkter runt om i hela EU och anser att den gemensamma digitala ingången och det nya tekniska engångssystemet, om de utformas och tillämpas på rätt sätt, skulle kunna innebära ytterligare möjligheter på detta område. Det är dock viktigt att små och medelstora företag informeras om dessa nya verktyg och deras funktioner, vilket bäst görs på lokal och regional nivå.

20. Många lokala och regionala myndigheter har redan beprövade exempel på bästa praxis i form av regellättnader och rapporteringsminskning för små och medelstora företag. Detta bygger på återkoppling från små och medelstora företag och lokala aktörer. I egenskap av regionernas och kommunernas företrädare i EU förfogar kommittén över den sakkunskap som krävs för att samla in dessa exempel och främja tillämpningen av dem på bredare front.

21. Vi välkomnar kommissionens förslag om att tillsammans med Europaparlamentet och rådet genomföra bedömningar på plats av hur förslag till väsentliga ändringar av kommissionens förslag påverkar de små och medelstora företagen och konkurrenskraften. ReK:s berörda föredragande skulle kunna involveras, eftersom de kan ge värdefulla bidrag till processen tack vare sin närhet till små och medelstora företag på lokal nivå.

22. ReK påpekar att europeiska små och medelstora företag skulle gynnas av starkare kopplingar mellan digitaliseringen och agendan för bättre lagstiftning i den offentliga sektorn, genom att man använder det arbete som RegHub-nätverket nyligen gjort om offentlig upphandling och om strategin för interoperabilitet i den offentliga sektorn i EU, och genom att lokala och regionala aktörer involveras i arbetat med att hitta innovativa regleringslösningar.

23. EU:s regioner och kommuner är öppna för nya idéer och skulle kunna erbjuda ett territoriellt utrymme för regulatoriska sandlådor där man kan testa mer innovationsvänliga regler och lagar i en begränsad miljö och sedan rapportera om bästa praxis. ReK håller redan på att kartlägga sådana projekt som bidrar till att ”framtidssäkra” våra små och medelstora företag, till exempel på området artificiell intelligens. Beroende på tillämpning gör AI-lösningar att företagen kan påskynda processerna eller göra arbetsflödena mer effektiva och därmed mer kostnadseffektiva, men de skulle kunna användas för att göra det enklare och billigare för företagen att kontakta myndigheter samt följa rättsliga och administrativa bestämmelser. Sådana initiativ bör genomföras i större skala i alla EU:s kommuner och regioner.

24. Den digitala omvandlingen inom och till stöd för sektorn för små och medelstora företag kräver uppdaterade it-system som skapar tillit i sektorn och tillhandahåller den högsta cybersäkerhetsnivån.

25. I förenklingsarbetet med minskade regler och ökad digitalisering bör EU:s gemensamma digitala ingång användas som stöd.

Investeringar och tillgång till finansiering

26. De flesta europeiska små och medelstora företag satsar på sin hållbara omställning, men har i allmänhet svårigheter när det gäller tillgång till finansiering för detta och relaterade rapporteringskrav.

27. Med tanke på den viktiga roll som bankfinansiering spelar, och begränsningarna hos de befintliga subventionerna och kapitalmarknadernas låga relevans för små och medelstora företag, anser vi att bankernas kapacitet att tillhandahålla hållbar finansiering och annan finansiering som är nödvändig för att små och medelstora företag ska vara framgångsrika bör ökas avsevärt genom incitament och förenklad reglering, utan att man försummar det långsiktiga målet att företag ska bli finansiellt självförsörjande.

28. Kommittén anser att robusta regionala ekosystem bör vara nära sammankopplade på europeisk nivå genom internationellt kunskapsutbyte mellan små och medelstora företag och mellan regionala myndigheter, och inte minst genom interregionala investeringar i innovation.

29. ReK stöder de nya verktyg som utvecklats som en del av den nya europeiska agendan för innovation, till exempel inrättandet av regionala innovationsknutpunkter, och uppmanar framför allt europeiska entreprenörsregioner att dra nytta av de därmed sammanhängande finansierings- och samarbetsmöjligheterna.

30. Kommittén efterlyser starkare synergier mellan Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), InvestEU, programmet för ett digitalt Europa och Horisont-programmen, särskilt för att stärka samarbetet mellan små och medelstora företag, universitet, teknikcentrum, europeiska digitala innovationsknutpunkter och andra forsknings- och innovationsinstitut.

31. Stöd till små och medelstora företag inom ramen för sammanhållningspolitiken är fortfarande av avgörande betydelse, särskilt mot bakgrund av de nuvarande begränsningarna i leveranskedjorna, de höga energipriserna och inflationen. Över 23 miljarder euro i sammanhållningspolitiska medel ska användas för att hjälpa små och medelstora företag att växa och stärka sin konkurrenskraft. Det är därför av yttersta vikt att de operativa programmen genomförs i EU:s regioner så snart som möjligt och att onödiga överföringar av medel till andra EU-program undviks.

32. Vi välkomnar kommissionens insatser för att stärka den europeiska konkurrenskraften, bland annat genom den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP), som syftar till att effektivisera investeringarna i strategisk teknik som är avgörande för Europas konkurrenskraft och strategiska oberoende, men upprepar den negativa ståndpunkt som vi uttrycker i vårt nyligen antagna yttrande om översynen av den fleråriga budgetramen 2021–2027 avseende den omfördelning av sammanhållningsmedel till stora företag i övergångsregioner och i mer utvecklade regioner i medlemsstater med en BNP per capita under EU-genomsnittet som planeras i STEP-förslaget.

33. Vi framhåller den lovande roll som riskkapitalfonder och gräsrotsfinansiering spelar för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering, och anser att dessa verktyg bör få större erkännande och stöd eftersom de effektivt kan främja ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft i Europa.

34. Det är bra att man kan kombinera olika sorters EU-stöd för att stärka de viktiga områdena inom STEP. Däremot är en ökning av medfinansieringen till 100 % för prioriteringar inom ramen för STEP inte bra. Finns det inget krav på egen medfinansiering riskerar långsiktigheten i projekten att gå förlorad.

35. ReK noterar det sedan länge emotsedda lagstiftningsförslaget om bekämpande av sena betalningar, vilket ligger i linje med kommitténs yttrande från 2020 om SMF-strategin. Kommittén förstår tanken bakom att införa strikta och enhetliga regler för betalningar för alla företag i hela EU, men menar att de föreslagna bestämmelserna inte skiljer mellan sena betalningar och långa betalningsfrister.

36. Vi anser att detta kommer att hämma de små och medelstora företagens avtalsfrihet, särskilt genom att föreskriva en enda betalningsfrist på högst 30 dagar i förbindelserna mellan företag, vilket skulle undergräva deras frihet, i egenskap av privata ekonomiska företag, att komma överens om olika betalningsvillkor, också med tanke på att stora respektive små/medelstora företag har olika grader av exponering för krediter och finanssektorn.

37. Vi noterar vidare oron hos vissa sektorer och vissa typer av små och medelstora företag som anser att detta skulle kunna få negativa konsekvenser för i synnerhet detaljhandeln, som är dominerande i mer landsbygdsbetonade områden. Vi föreslår att man inledningsvis genomför detta stegvis.

38. Att EU:s betalningsobservatorium samlar in kvantitativa data och övervakar betalningsbeteendet kommer att vara värdefullt som underlag för framtida politik.

39. Kommittén uppmanar de offentliga myndigheterna på alla nivåer i EU:s medlemsstater att föregå med gott exempel genom att främja en kultur där betalningar görs i tid inom ramen för offentliga kontrakt och anpassa betalningspraxis på olika nivåer inom den offentliga förvaltningen till detta. Detta inbegriper att så långt det är möjligt se till att betalningsvillkoren för mer komplexa projekt som utförs av innehavare av offentliga kontrakt och deras underleverantörer, såsom bygg- och anläggningsarbeten, transporter, it-tjänster osv., genomförs i tid, samtidigt som det medges att detta i vissa fall kommer att ligga utanför den upphandlande myndighetens kontroll.

Färdigheter för den gröna och den digitala omställningen

40. Kommittén hänvisar till en aktuell Eurobarometerundersökning ([2]) där små och medelstora företag anger bristen på kvalificerad arbetskraft och konsekvenserna av detta som sitt överlägset största problem. De har ofta inte de resurser som stora företag har för att konkurrera om och investera i utbildning av sina anställda. Därför måste, i synnerhet inom ramen för Europaåret för kompetens 2023, största möjliga uppmärksamhet ägnas åt anställdas kompetensutveckling och omskolning i små och medelstora företag, rekrytering av kvalificerad arbetskraft och erkännande av kvalifikationer.

41. Vi konstaterar att små och medelstora företag i samband med Europaåret för kompetens behöver en rad olika färdigheter och talanger för att en företagaranda som driver på innovation, konkurrenskraft och tillväxt ska främjas. De lokala och regionala myndigheterna har goda möjligheter att stödja regionerna, särskilt avlägsna regioner och landsbygdsområden, så att de rätta ekonomiska och sociala förutsättningarna skapas för att locka unga människor att stanna kvar i sina lokalsamhällen.

42. Det är genom regionala partnerskap, nätverk och kluster som små och medelstora företag på bästa sätt förvärvar viktiga färdigheter för den gröna och den digitala omställningen av den europeiska industrin. Kommittén framhåller det viktiga bidraget från partnerskapen inom ramen för kompetenspakten, som har visat på många framgångsrika lokala och regionala kompetensutvecklingsinitiativ.

43. ReK understryker att man måste involvera de lokala och regionala myndigheterna i inrättandet av planerade nettonollkluster och industriallianser.

44. Kommittén välkomnar i detta avseende inrättandet av en EU-talangreserv, och uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att ingå ett interinstitutionellt partnerskap med lokala och regionala myndigheter och ReK för att se till att människor med rätt kompetens kan matchas med rätt jobb.

45. Vi efterlyser ett snabbare och effektivare erkännande av tredjelandsmedborgares yrkeskvalifikationer, bland annat genom att medlemsstaterna och kommissionen ingår partnerskap med tredjeländer, i syfte att förbättra rekryteringen och jobbmatchningen.

46. ReK efterlyser snabbt och riktat stöd i partnerskap med lokala och regionala myndigheter till små och medelstora företag i de sektorer som står inför den mest akuta bristen på arbetskraft, såsom besöksnäringen och detaljhandeln, för omfattande utbildning av migrerande arbetstagare och flyktingar, inbegripet språkprogram och program för kulturell medvetenhet.

47. Kommittén konstaterar att det är viktigt att stödja yrkesutbildningsinitiativ som främjar nya färdigheter och erkänner den roll som lokala och regionala myndigheter har när det gäller att bygga partnerskap på lokal nivå genom förbindelser med näringslivsorganisationer. Många regioner genomför framgångsrika initiativ i detta avseende.

48. Vi uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att erkänna den övergripande betydelsen av mentorskap som ett viktigt led i att överbrygga klyftan mellan utbildning och sysselsättning samt stärka människors färdigheter, självförtroende och motivation, även – om inte i synnerhet – när det handlar om små och medelstora företag.

Beskattning

49. Regelverket för inkomstbeskattning för företag i Europa (Befit) är ett komplext och detaljerat förslag med betydande konsekvenser för myndigheter och företag. Den nuvarande prioriteringen i EU är genomförandet av rådets direktiv om säkerställande av en global minimiskattenivå för multinationella företagsgrupper i unionen (direktivet om den andra pelaren). Kommittén konstaterar att myndigheter och andra berörda parter kommer att behöva tid för att bedöma effekterna av direktivet om den andra pelaren och att den potentiella samverkan mellan direktivet om den andra pelaren och Befit-förslaget kräver noggranna överväganden och analyser.

([2]) Eurobarometerundersökning: ”SMEs and skills shortages”, november 2023: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2961.

50. För att man med direktivet om internprissättning ska kunna uppnå målet att minska antalet tvister om internprissättning och företagens efterlevnadskostnader måste man se till att det fungerar på ett sätt som är förenligt med armlängdsprincipen och inte innebär någon risk för divergens och fler tvister med tredjeländer.

51. Vi menar att framgången för det initiativ som syftar till att inrätta ett huvudkontorsbaserat skattesystem är avhängig av förmågan att få företag att ansluta sig till systemet. För att de ska ansluta sig måste systemet innebära en verklig förenkling och en minskning av kostnaderna för att följa skattereglerna.

52. ReK bedömer att i synnerhet mindre små och medelstora företag som är verksamma på sina inhemska marknader kan ha mycket att vinna på de nya skatteregler som fastställs i förslaget till direktiv om inrättande av ett huvudkontorsbaserat skattesystem, vilket skulle kunna uppmuntra dem att växa och expandera på EU:s inre marknad utan att hämmas av onödiga bördor i samband med efterlevnaden av skattereglerna. De potentiella fördelarna för små och medelstora företag måste stå i proportion till den administrativa bördan och genomförandekostnaderna för skattemyndigheterna i EU.

Bryssel den 31 januari 2024.

Vasco ALVES CORDEIRO

Europeiska regionkommitténs ordförande